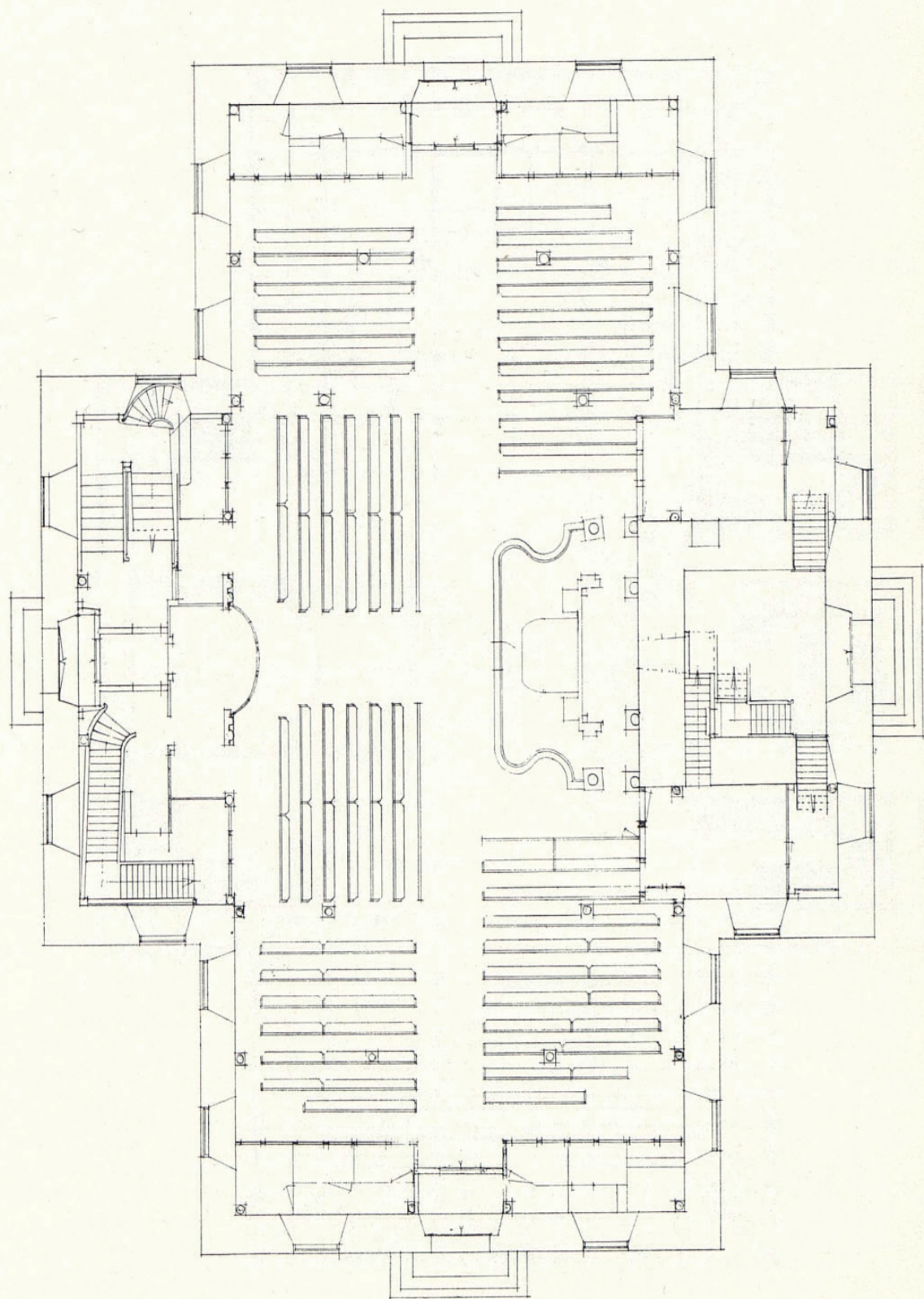
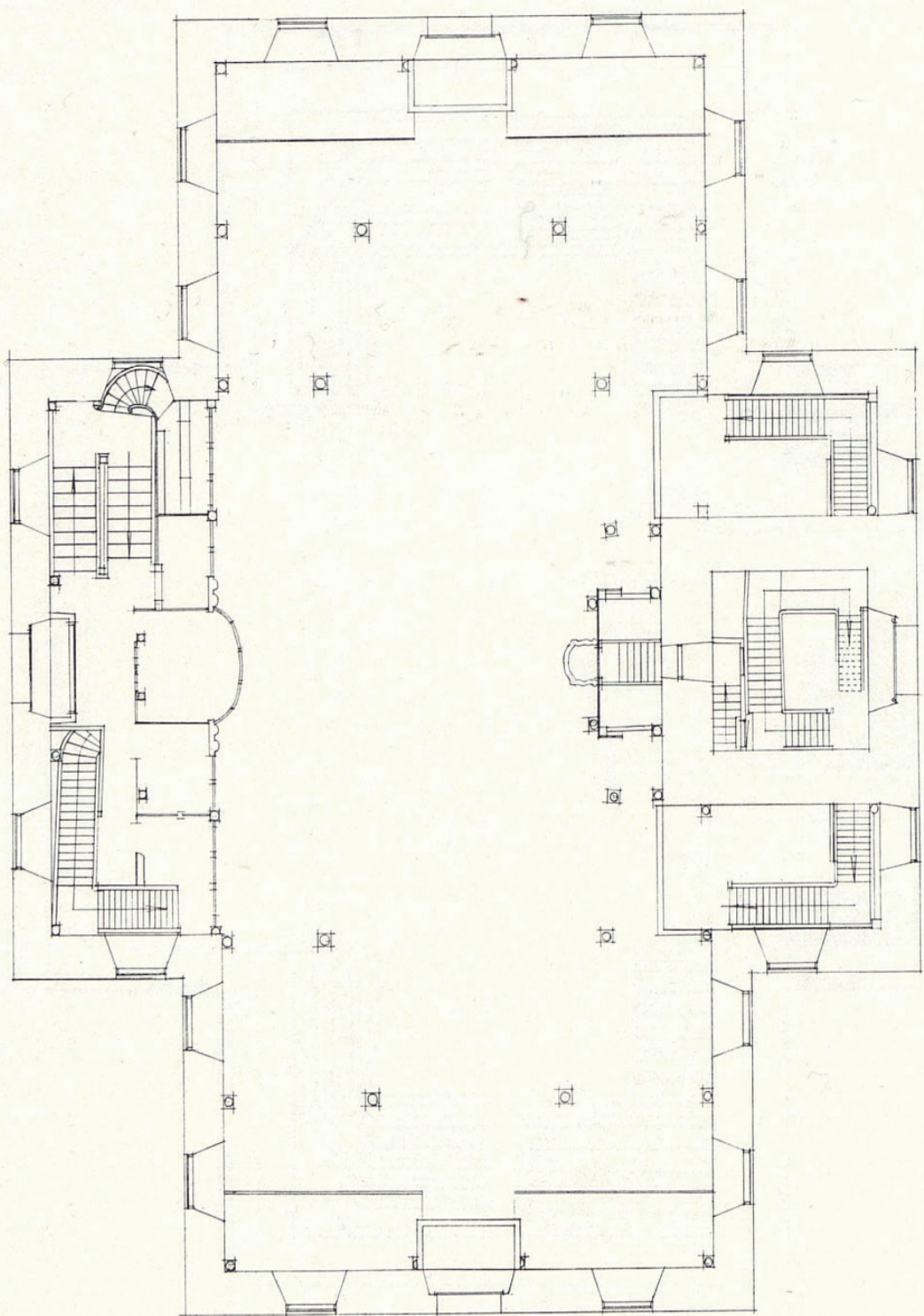

SØVNENS LITURGI

KUNSTLITURGIEN I

SØVNENS LITURGI

Galleri Maria Veie 2024

VÅPENROM

inngang

De besøkende banker på døren til personalinngangen – Ellen (prest og assistent) slipper dem inn.

Ønsk De besøkende velkommen med et varmt hjerte. Gi kort info, ta vare på klærne/veskene. Led dem frem til Forrommet (den ene først, den andre venter på en stol ved inngangen). Gi dem bind for øynene (spør om tillatelse).

SAKRISTI

forberedelse

Led Den besøkende inn i forrommet, plasser vedkommende på en stol, sørg for at vedkommende sitter komfortabelt. Sett hodetelefoner på Den besøkendes hode. Start lydverket (*Byssan lull*, «Jesus stiller stormen» etter Markus og Matteus, orgeldrone).

Når begge er plassert og sitter og lytter: vask hendene deres varsomt (viktig: passelig varmt vann). Tørk hendene med omtanke (hvit klut).

Stormlydverket I

Da det ble kveld, sa Jesus til disiplene: «Kom, nå drar vi over til

den andre siden av sjøen».

23 Så steg han i båten, og disiplene fulgte ham. 24 Da ble det et voldsomt uvær på sjøen – dere lite troende!» Så reiste han seg og truet vindene og sa: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» 25 De var grunnet seg, og de la seg, og det ble blikk stille. 26 Han sa til dem: «Hvor er deres tro?» Men de var grunnet seg, og de la seg, og det ble blikk stille. 27 Han sa til dem: «Hvorfor er dere så redde? Har dere lite tro?» 28 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» 29 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 30 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» 31 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 32 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» 33 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 34 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» 35 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 36 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» 37 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 38 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 39 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!» 40 Han sa til dem: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og den lyder ham!»

et et voldsomt uvær på sjøen, så båten nesten ble borte mellom bølgene. Men Jesus sov. 25 De gikk bort og vekket ham og sa: «Herre, frels! Vi går under!» 26 Han svar seg og truet vindene og sjøen, og det ble blikk stille. 27 Mennene undret seg og spurte: «Hva er dette for en? Både vind og sjø adlyder ham!» 35 Samme dag, da det l av sjøen.» 36 De lot folkemengden bli igjen og tok ham med seg i båten der han satt. Også andre båter fulgte med. 37 Da kom det en voldsom virvelstorm, og bølgene s ute bak i båten. De vekket ham og sa til ham: «Mester, bryr du deg ikke om at vi går under?» 39 Da reiste han seg, truet vinden og sa til sjøen: «Stille! Vær rolig!» Vind er dere så redde? Har dere ennå ingen tro?» 41 Og de ble grepet av stor frykt og sa til hverandre: «Hvem er han? Både vind og sjø adlyder ham!» 22 En dag gikk han u over til den andre siden av sjøen.» De la ut, 23 og mens de seilte, falt han i søvn. Da kom det en virvelstorm kastende over sjøen, båten begynte å fylles med vann, og , mester, vi går under!» Da reiste han seg og truet vinden og bølgene så de la seg, og det ble blikk stille. 25 Han sa til dem: «Hvor er deres tro?» Men de var grepet av fry både vinden og sjøen, og de adlyder ham!» 23 Så steg han i båten, og disiplene fulgte ham. 24 Da ble det et voldsomt uvær på sjøen, så båten nesten ble borte mello a: «Herre, frels! Vi går under!» 26 Han svarte: «Hvorfor er dere redde – dere lite troende!» Så reiste han seg og truet vindene og sjøen, og det ble blikk stille. 27 Menne ø adlyder ham!» 35 Samme dag, da det ble kveld, sa han til dem: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» 36 De lot folkemengden bli igjen og tok ham med se n det en voldsom virvelstorm, og bølgene slo inn i båten så den holdt på å fylles. 38 Jesus lå og sov på en pute bak i båten. De vekket ham og sa til ham: «Mester, bryr den og sa til sjøen: «Stille! Vær rolig!» Vinden la seg, og det ble blikk stille. 40 Så sa han til dem: «Hvorfor er dere så redde? Har dere ennå ingen tro?» 41 Og de ble gre og sjø adlyder ham!» 22 En dag gikk han ut i en båt sammen med disiplene og sa til dem: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» De la ut, 23 og mens de seil en, båten begynte å fylles med vann, og de var i stor fare. 24 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» Da reiste han seg og truet vinden og bølge er deres tro?» Men de var grepet av frykt og undring og sa til hverandre: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og de adlyder ham!» 23 Så steg han i båten, en, så båten nesten ble borte mellom bølgene. Men Jesus sov. 25 De gikk bort og vekket ham og sa: «Herre, frels! Vi går under!» 26 Han svarte: «Hvorfor er dere red sjøen, og det ble blikk stille. 27 Mennene undret seg og spurte: «Hva er dette for en? Både vind og sjø adlyder ham!» 35 Samme dag, da det ble kveld, sa han til dem: « mengden bli igjen og tok ham med seg i båten der han satt. Også andre båter fulgte med. 37 Da kom det en voldsom virvelstorm, og bølgene slo inn i båten så den ho ket ham og sa til ham: «Mester, bryr du deg ikke om at vi går under?» 39 Da reiste han seg, truet vinden og sa til sjøen: «Stille! Vær rolig!» Vinden la seg, og det ble bli dere ennå ingen tro?» 41 Og de ble grepet av stor frykt og sa til hverandre: «Hvem er han? Både vind og sjø adlyder ham!» 22 En dag gikk han ut i en båt sammen m en av sjøen.» De la ut, 23 og mens de seilte, falt han i søvn. Da kom det en virvelstorm kastende over sjøen, båten begynte å fylles med vann, og de var i stor fare. 24 r!» Da reiste han seg og truet vinden og bølgene så de la seg, og det ble blikk stille. 25 Han sa til dem: «Hvor er deres tro?» Men de var grepet av frykt og undring og sa n, og de adlyder ham! 23 Så steg han i båten, og disiplene fulgte ham. 24 Da ble det et voldsomt uvær på sjøen, så båten nesten ble borte mellom bølgene. Men Jesus s under!» 26 Han svarte: «Hvorfor er dere redde – dere lite troende!» Så reiste han seg og truet vindene og sjøen, og det ble blikk stille. 27 Mennene undret seg og spur samme dag, da det ble kveld, sa han til dem: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» 36 De lot folkemengden bli igjen og tok ham med seg i båten der han satt. Og rm, og bølgene slo inn i båten så den holdt på å fylles. 38 Jesus lå og sov på en pute bak i båten. De vekket ham og sa til ham: «Mester, bryr du deg ikke om at vi går under r rolig!» Vinden la seg, og det ble blikk stille. 40 Så sa han til dem: «Hvorfor er dere så redde? Har dere ennå ingen tro?» 41 Og de ble grepet av stor frykt og sa til hverand gikk han ut i en båt sammen med disiplene og sa til dem: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» De la ut, 23 og mens de seilte, falt han i søvn. Da kom det l vann, og de var i stor fare. 24 De gikk bort og vekket ham og sa: «Mester, mester, vi går under!» Da reiste han seg og truet vinden og bølgene så de la seg, og det ble bli pet av frykt og undring og sa til hverandre: «Hvem er han? Han befaler både vinden og sjøen, og de adlyder ham!» 23 Så steg han i båten, og disiplene fulgte ham. 24

det et voldsomt uvær på sjøen, så båten nesten ble borte mellom bølgene. Men Jesus sov. 25 De gikk bort og vekket ham og sa: «Herre, hjelp oss! Vi går under!» 26 Han svarte: «Hvorfor er dere redde – dere lite troende!» Så reiste han seg og truet vinden og sjøen, og det ble blikk stille. 27 Mennene undret seg og spurte: «Hva er dette for en? Både vind og sjø adlyder ham!» 35 Samme dag, da det ble kveld, sa han til dem: «La oss sette over til den andre siden av sjøen.» 36 De lot folkemengden bli der og tok ham med seg i båten der han satt. Også andre båter fulgte med. 37 Da kom det en voldsom virvelstorm, og bølgene slo inn i båten så den holdt på å fylles. 38 Jesus lå og sov på en pute bak i båten. De vekket ham og sa til ham: «Mester, bryr du deg ikke om at vi går under?» 39 Da reiste han seg, truet vinden og sa til sjøen: «Stille! vær rolig!» Vinden la seg, og det ble blikk stille. 40 Så sa han til dem: «Hvorfor er dere så redde? Har dere glemt å minne ingen tro?» 41 Og de ble grepet av stor frykt og sa til hverandre: «Hvem er han? Både vind og sjø adlyder ham!» 22 En dag gikk han ut i

KIRKESKIPET

handling

Hedvig (kirketjener og assistent) setter på orgeldronen. Liv kommer inn i Forrommet og tar med seg Den besøkende, heretter Den sovende, og leder vedkommende inn i kirkeskipet. Ellen gjør det samme med Den besøkende nr. 2. Idet de kommer inn i kirkeskipet begynner *Stormlydverket II* (opptak av storm).

Dødsmomentet / Søvn som død

De sovende legges på hvert sitt leie. Liv legger et egg i Den sovendes hånd eller en fuglevinge nær Den sovendes hjerte.

De sovende svøpes inn / pledd i ulike tykkelser og kvalitet bres over dem. Ellen og Liv gjør dette sammen.

Liv utfører et lite lydritual med trepinner (grillpinner).

Hviskemomentet

Liv hvisker intensjonen med ritualet / refleksjonen over sønnens mysterium i Den sovendes øre. Underveis begynner Hubert, Stefan og Ellen å hviske «Jesus stiller stormen» på flere språk.

[illegible]

Ellen forlater rommet og gjør seg klar for De neste besøkende. (Minn Ellen på å plassere De besøkendes klær og vesker ved utgangen før de neste besøkende ankommer).

Vuggesangmomentet

Hedvig løfter bort vektene fra orgelpedalene. Orgeldronen opphører.

It came to me one night for kammerensemble og elektronikk (av Stefan Thorsson) fremføres av Hubert (baryton og kontratenor) og Liv (piano), sammen med et forhåndsinnspilt spor.

Under første del av *Vuggesangen / It came to me one night* stryker Hedvig De sovende forsiktig med ulike typer fjær.

Velsignelsesmomentet

Stillhet (lyden av pust). Liv velsigner Den sovendes evne til å sove / søvnens mysterium / vår fred.

Oppstandelsesmomentet

På signal setter Hedvig på orgeldronen (D). Hubert synger *O Domina Nostra* av Henryk Górecki (først på avstand, så kommer han langsomt nærmere De sovendes leier).

Berøringsmomentet

Stefans hånd, Huberts hånd, Livs hånd på De sovendes kropper mens Hubert fortsetter å synge.

Deretter velsigner Liv De sovende med lys.

Avdekkingsmomentet

Liv hvisker:

Nå har tiden kommet for å vende tilbake. Bruk den tiden du trenger. Når du er rede, kan du sakte våkne opp.

Så tar Liv langsomt av bindet for øynene.

De sovende våkner. Øynene åpnes mot kirkehvelvet. Hubert forlater langsomt rommet, syngende.

De oppvåknete har en kort stund alene.

UTGANGEN

utgang

Liv leder de oppvåknete til utgangen, hvor Hedvig tar over og leder dem som ønsker å være Vitner ved den neste søvnseansen, opp på galleriet. De andre ledes ut av hovedinngangen.

De neste besøkende banker på døren til personalinngangen.

Osv...

SAMTALEN I FYRROMMET

MARIA VEIE SANDVIK

Jeg hadde hørt om henne lenge før vi møttes. Vi ble venner på sosiale medier i desember 2012, og to år senere presenterte vi *Der Letzte Mensch* i Berlin og deretter i Eidsvoll med norsk tittel. Nå som vi går inn i vårt første tiår kan det passe med en oppsummering. Hvor går Kunstliturgien videre?

Jeg har alltid vært veldig glad i ritualer. Her jeg sitter på fjortende dag jul og glori inn i juletreet er det ikke rart at Liv Kristins praksis berører meg. Ritualer er det stedet hvor kroppen og mitt intellektuelle hode møtes. Hvor spiritualiteten kommer til uttrykk. Det går helt naturlig. Repetisjonen i ritualene blir som en favn man kan hvile i. Man trenger ikke å tenke på teksten eller hva man skal gjøre – det går av seg selv og det kjennes som om jeg blir rolig, hel. I en protestantisk kirke er likevel ritualene i liturgien noe som har et katolsk preg over seg. Eller kanskje det er like mye en ortodoks praksis? Det å gå i en rekke og kanskje også synge sammen mens vi går til nattverd er noe vi har gjort i mange hundreår i Europa, Afrika og Asia. Det startet lenge før Luther gikk til angrep mot avlatshandelen på begynnelsen av 1500-tallet.

Holmberg tar utgangspunkt i liturgien som en utømmelig kilde til å skape nye ritualer. Den første jeg var med på tok plass i den amerikanske kirken i Berlin. *Der Letzte Mensch* var et rituale for folk som meg. Kvinner som ikke har født et barn. Hennes verk tar ofte form som en omsorgshandling. Holmberg identifiserer et behov, et kanskje ikke-artikulert behov som sitter så dypt at de som deltar i hennes performative verk overraskes når opplevelsen blir så sterk. Jeg tror det er evnen til å berøre uten å krysse den enkeltes intimgrense som er noe av det mest karakteristiske ved hennes

praksis. Holmbergs erfaring med grenseoverskridelser har gjort henne veldig bevisst på hva det er hun gjør, så alt er nøye planlagt. Det som kanskje er enda viktigere er hennes lydhørhet overfor sine samarbeidspartnere – som både er prester, komponister og andre kunstnere. Hun har en evne til å invitere komponister og kunstneriske utøvere som blir en forlengelse av hennes verk. Totalt blir dette et Gesamtkunstwerk hvor hver enkelts møte med selvet også blir en hovedkomponent. Som i kirkens etablerte liturgi blir deltageren en del av verket.

En av våre første samtaler skjedde i et fyrrom på Eidsvoll verk høsten 2014. Jeg ville vise henne dette rommet. Bygningens hjerte, stedet som pumpet varm væske rundt i resten av Traktorstallen. Holmbergs praksis er pumpende fysisk – selv i sitt mest sakralt opphøyde er kroppen alltid tilstede. Og selvom dette er en instruksjonsbok er jeg fristet til å si: *Don't try this at home*. Å begi seg ut i slike teologiske eksperimenter krever en omsorgsevne av de sjeldne. Hva gjør man når lukkede kamre til fortrenget minner åpnes?

Som Aksel Tollåli på scenekunst.no skriver: «Men felles for alle disse tre kunstliturgiske verkene er at de klarer å skape en dyp følelse av fellesskap i selve ritualet. Selv når man ligger der (nesten) helt alene i et enormt rom, er det en følelse av å være sammen med andre om noe. Det mest påfallende med Holmbergs kunstliturgiprojekt er hvordan hun gjennom disse ulike verkene har klart å skape et rituelt rom – på siden av, men likevel forbundet med religion – som innbyr til fellesskap og samvær i en stadig mer fragmentert tid.»

OM SØVNENS LITURGI

Selv Gud måtte hvile på den syvende dagen. Hvordan synliggjøres hvile i liturgisk tradisjon og gudstjenestefeiring? Dette kunstliturgiske eksperimentet er både en undring over hvilen i teologisk og kulturhistorisk kontekst og inspirert av antikke helbredelsestradisjoner der mennesker dro til hellige steder for å sove. Liturgien henter inspirasjon fra bibelske fragmenter, nemlig de skriftstedene som er det eneste i Bibelen som beskriver at Jesus sover: Matteus 8:23–27, Markus 4:35–41, Lukas 8:22–25.

Søvnens Liturgi har sitt fundament i visjoner om søvn. Hva om søvnen ikke er til for restitusjon, men at våre våkne liv er til for at vi skal kunne sove godt? Søvnen er en åpenbaring. Der er vi fullstendig oss selv, i ett med verden. Kan søvnen slik være vår redning? Vi forbruker og brenner opp oss selv slik vi forbruker og brenner opp verden. Hva om menneskene lar hvile og søvn danne grunnlag for livet. Hva om søvnen er vår egentlige væren?

Søvnens liturgi er del av en serie performative verk for kirkerom av Liv Kristin Holmberg. Med bakgrunn som performancekunstner og organist har Holmberg i en årrekke jobbet med rituelle uttrykk i kirkerommet i performanser som tar for seg eksistensielle spørsmål. Hennes overordnede kunstneriske praksis og forskningsprosjekt «Kunstliturgien – om kunstens grenser» kan omtales som rituell performance basert på utopisk filosofi, der hun utvikler egne liturgiske elementer for eksistensielle hendelser og overganger i livet: Et slags metafysisk virkelighetsteater.

Søvnens liturgi springer ut av Liv Kristin Holmbergs ph.d.-prosjekt i kunstnerisk utviklingsarbeid ved Norges musikkhøgskole ble urframført i Kongsberg kirke under Gloger-festspillene i 2023.

BIOGRAFIER

Liv Kristin Holmberg har en master fra Kunstakademiet i Oslo og er utdannet klassisk pianist og organist fra blant annet Norges musikkhøgskole og Sibelius-akademiet i Helsinki. I tillegg til dette har hun akademiske studier innenfor filosofi, psykologi, idéhistorie, musikkvitenskap fra UiO og Humboldt Universität (Berlin). Holmberg har kunst og scenekunst i kirkerom og eksperimentelt musikkteater som hovedfelt og har vært kunstnerisk leder og medvirket i mange sceniske produksjoner, i inn- og utland. Hun har en tverrkunstnerisk praksis i grenselandet mellom ritualteater, installasjonskunst og visuell konsert, med særlig fokus på utopisk filosofi og forholdet mellom kunst og tro.

Stefan Thorsson er en svensk komponist som først og fremst arbeider prosjektbasert, i samarbeid med kunstnere fra scene-, film- og billedkunstfeltet. Han har master i komposisjon fra Musikhögskolan i Gteborg og Hanns Eisler Hochschule fr Musik, Berlin. Siden 1998 har han inngått i drøyt 15 sjangeroverskridende samarbeid og komponert mer enn tretti verk for solister, kammerensembler, kor eller symfoniorkestre. I tillegg skriver han kontinuerlig for tidsskriftene Kunstforum, Ballade, Scenekunst.no og Nutida Musik.

Maria Veie Sandvik er kurator, kritiker og forlagsredaktør. Hun har en cand. philol-grad i kunsthistorie og mellomfag i feministisk teologi fra Universitetet i Oslo, og grunnla Galleri Maria Veie i Oslo i 2008. GMV var det første nordiske galleriet som deltok på en kunstmesse i Asia, og har siden 2014 presentert pop-up-prosjekter som *Abgesang des Posthauses* på Berlin Art Week med Trondheim Voices og Goro Tronsmo i 2016 og Liv Kristin Holmbergs performative verk i Nidarosdomen og en rekke andre kirkerom. Som kurator har Sandvik også utviklet Olsokutstillingen *Queer Spirit: Fortellinger om skeiv tro, spiritualitet og meningen med livet* og tidevannsskulpturen *Kraft* som en del av biennalen MetaMorf i 2022 og Åfjord Art Month 2023.

Søvnens liturgi

Idé og manus: Liv Kristin Holmberg

Komponist: Stefan Thorsson

Kurator: Maria Veie Sandvik

It came to me one night av Stefan Thorsson ble skrevet for Søvnens liturgi. Komposisjonen er basert på Evert Taubes *Byssan lull* og Eyvind Gulbrandsens *Miles to go before I sleep*. Partituret kan bestilles hos Svensk Musik: <https://www.svenskmusik.org/sv/verk/it-came-to-me-one-night-baritone-piano-electronics-183164>

Illustrasjonene på forsatsen er Hugo Friis Zahls plantegninger til Kongsberg kirke fra 1943

Bokdesign: Steinlia

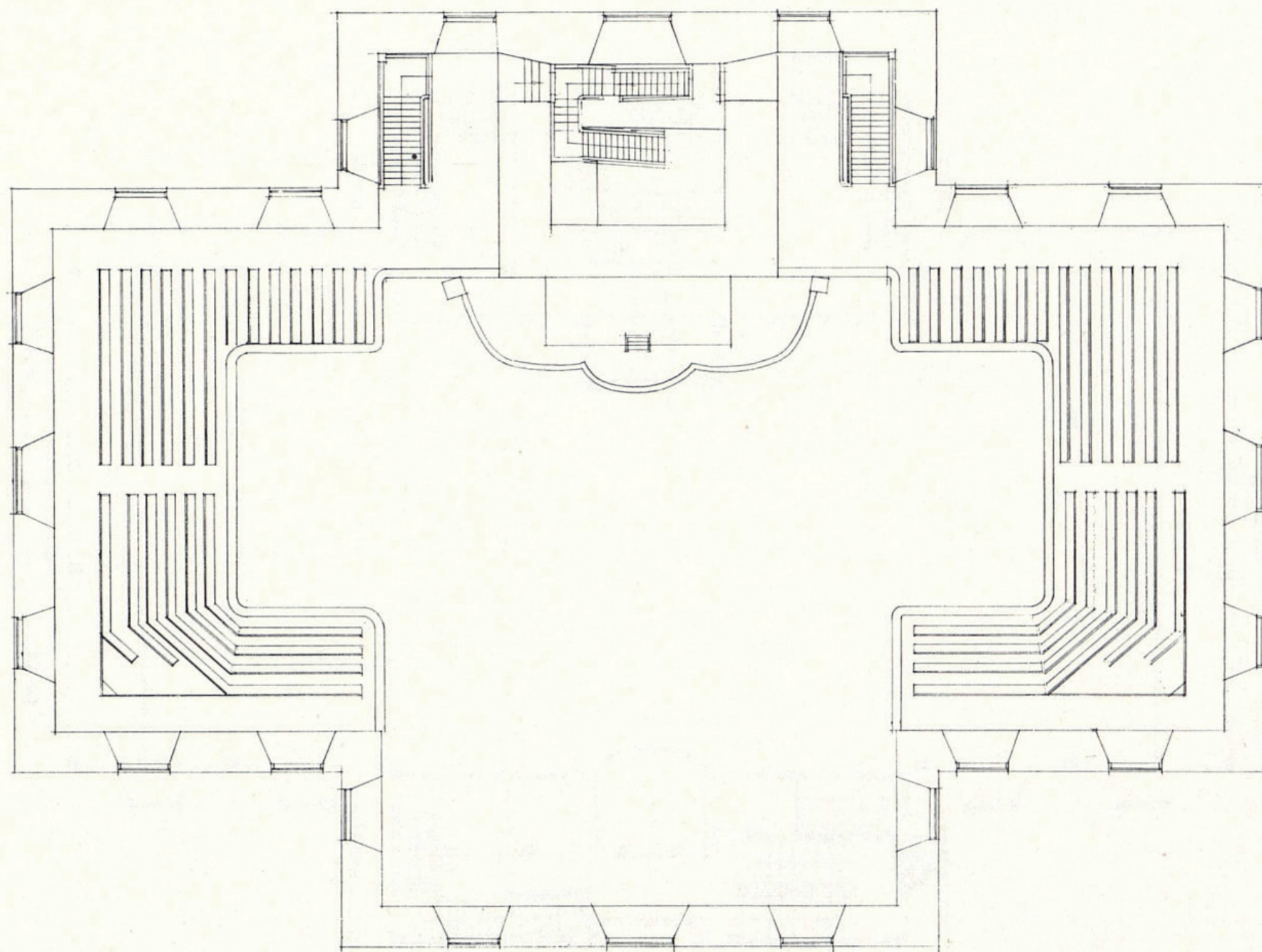
Typesnitt: 12, 24 og 36 pkt. Marat

Papir:

Trykk og innbinding: AusDruck, Berlin

Galleri Maria Veie 2024

Galleri Maria Veie 2024